

Hún er eignuð séra Stefáni Ólafssyni í Vallanesi (um 1619–1688) í mörgum handritum, þar á meðal handriti Hálfðanar Einarssonar frá því um 1764, en hann studdist hann við gamlar heimildir (sjá útgáfu Jóns Þorkelssonar af kvæðum Stefáns, I, 1885, xv–xvi; II, 1886, 147–48). Síðar meir skrifar Bólu-Hjálmar vísuna upp og gerir hana dýrari en vísa Stefáns var:

Ofan gefur snjó á snjó,
snjóum vefur flóa tó;
tóa grefur móa mjó,
mjóan hefur skó á kló.

Varla er einleikið, hve lík vísa Stefáns er erindi einu eftir ensku skáldkonuna Christinu Rossetti (1830–94), en það er á þessa leið:

Snow had fallen, snow on snow,
Snow on snow,
In the bleak mid-winter
Long ago.

Kvæðið er kallað Mid-winter. — Er líkingin tilviljun? Orðalag er furðu líkt, þó að íslenzku skáldin láti sér nægja lýsingu, en ensku skáldkonunni verður snjófallið til að vekja upp gamla, sára endurminningu.

Veldur einhver útlend sameiginleg heimild, t. d. latnesk, líkingu orðalagsins? Eða er hugsanlegt, að skáldkonan hafi heyrt vísu Stefáns hjá einhverjum Íslendingi í Bretlandi?

E.Ó.S.

4

RÍMNAERINDI Í POSTULASÖGUM

Í TÍU ár hef ég talið rímnaskáld með óvinum mínum og hef neyðst til að hafa þau kynni af þeim, að ég þykist þekkja handbragð þeirra, enda þótt ég rekist á það þar sem síst væri að vænta.

Í Tveggja postula sögu Jóns og Jakobs hefst ein jarteinasaga á þessa leið:

A nòckurum tíma kemr sótt mikil i Franz. sua at naliga fellr flockum folkit niðr i dauða. huat er akafliga ottaz einn þarlendzkr maðr. at hann muni verða i þui dauða flóði.¹

¹ Klausan er hér tekin stafrétt eftir Skarðsbók postulasagna, sjá *Early Icelandic Manuscripts in Facsimile*, Vol. 2, f. 75v, sjá ennfremur *Postola Sögur* . . . udg. af

Ég fæ ekki betur séð en að hér sé komið hálftrímnaerindi:

nálíga fellur flokkum (allt)
fólkit niðr í dauða.

Parna er sérkennilega og eftirminnilega komist að orði: fólk fellur flokkum niður í dauða. Í Geðraunum (Hrings rímum og Tryggva) er orðalag furðulíkt í 12. rímu, 20. erindi:

Sterkir menn í stála vind
stórum björgum fleygja;
ferliga varð hin falska kind
flokkum niðr að deyja.²

Líklegt er að hér sé skyldleiki í milli, en ef svo er, hlýtur honum að vera þannig háttað, að höfundur Tveggja postula sögu hafi gripið til orðalags úr rímnaerindi sem hann kundi og þetta sama erindi hafi flögrað fyrir í kollinum á þeim sem orti Geðraunir. Ef þetta er rétt verður að gera ráð fyrir að Tveggja postula saga Jóns og Jakobs hafi verið rituð eftir að farið var að yrkja rímur, og í öðru lagi að hún sé íslenskt verk, því að ekki er vitað til að rímur hafi verið ortar annars staðar en á Íslandi, a. m. k. ekki á íslensku. Björn K. Þórólfsson taldi að rímnagerð hefði hafist á fyrstu áratugum 14. aldar.³ Ritunartími Tveggja postula sögu hefur ekki verið skorðaður svo nákvæmlega, að fullrytt verði að höfundur hennar hafi ekki getað þekkt rímur, en ef hún hefur verið rituð um 1340 verður það ekki talið óhugsandi.⁴

C. R. Unger, Christiania 1874, bls. 688, *Sögur úr Skarðsbók*, Ólafur Halldórsson sá um útgáfuna, Reykjavík 1967, bls. 124.

² *Rímnasafn* . . . udg. . . . ved Finnur Jónsson, 2. bind, Kopenhagen 1913–22, bls. 268.

³ Björn K. Þórólfsson, *Rímur fyrir 1600* . . . Safn Fræðafjelagsins um Ísland og Íslendinga IX, Kaupmannahöfn 1934, bls. 48–49.

⁴ Peter G. Foote telur að Tveggja postula saga Jóns og Jakobs gæti verið frá því um 1300, sjá *The Pseudo-Turpin Chronicle in Iceland*, London Mediaeval Studies: Monograph No. 4, London 1959, bls. 16, note 37, og bls. 47. Peter Hallberg eignar söguna Bergi Sökkasyni (d. 1345), sjá *Stilsignalement och författarskap i norrön sagalitteratur*, Nordistica Gothoburgensia 3, Göteborg 1968, bls. 120–137.

Ó.H.